

Dagbok i krigets skugga

Dagboken

Dagbokssidorna är skrivna för det här läromedlet, men de bygger på Astrid Lindgrens verkliga krigsdagböcker från 1939–1945. Allt de berättar är sant.

Stockholm, mars 1944

I förra veckan halkade jag på isen i parken nära vårt hem här i Stockholm. Jag vrickade foten, och nu måste jag ligga i sängen. Men jag har inte tråkigt. Jag ligger här och skriver ner historierna om Pippi Långstrump. Jag har berättat dem för min dotter Karin i tre år. Nu ska de bli en bok – en present till hennes tioårsdag i maj.

Kriget pågår fortfarande, nu på femte året. Sverige är inte med i kriget, men vi känner det varje dag. Maten är ransonerad, och riktigt kaffe är svårt att få tag på.

På dagarna arbetar jag på ett hemligt kontor. Vi läser brev som går mellan Sverige och andra länder. Jag får inte berätta om jobbet för någon. Genom breven har jag lärt mig mer om kriget än det som står i tidningarna. Ibland gråter jag när jag läser.

Stockholm, 21 maj 1944

Idag fyllde Karin tio år. Hon fick manuset om Pippi i en fin ask. På asken hade jag ritat en bild av Pippi. Karin blev så glad!

Jag har också skickat en kopia av boken till ett stort förlag. Kanske säger de ja, kanske nej. Vi får se.

Ikväll skrev jag i min dagbok, som jag har gjort sedan kriget började. Jag tänkte på alla som har det svårt i andra länder. Vi i Sverige har mat, och vi har fred hemma. Ibland skäms jag nästan över att vi har det så bra. Jag hoppas att kriget snart är slut.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
halka	glida och ramla, till exempel på is
vricka foten	skada foten så att den gör ont
en tioårsdag	dagen när någon fyller tio år
pågå	Mötet ska pågå i två timmar.
ransonerad	när alla bara får köpa en liten mängd
få tag på	lyckas hitta eller köpa något
hemlig	något som andra inte får veta
ett manus	texten till en bok, innan den blir en bok
en ask	en liten låda

ORD	FÖRKLARING
ett förlag	ett företag som ger ut böcker
en kopia	en till av samma sak
skämmas	känna att man har gjort eller har något fel
fred	när det inte är krig

Läsförståelsefrågor

1. Varför måste Astrid ligga i sängen i mars 1944?
 1. Hon var förkyld.
 2. Hon hade skadat foten.
 3. Hon ville vila länge.
2. Vad skulle historierna om Pippi bli?
 1. en födelsedagspresent till Karin
 2. en film om en stark flicka
 3. en artikel i en tidning
3. Vad gjorde Astrid på sitt arbete?
 1. Hon skrev artiklar om kriget.
 2. Hon läste post mellan Sverige och utlandet.
 3. Hon lagade mat åt soldater.
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Sverige var med i kriget.
 2. Astrid berättade om sitt jobb för sina vänner.
 3. Förlaget sa ja till boken om Pippi.
5. Vad fick Karin på sin tioårsdag? Svara med en mening.
6. Varför skämdes Astrid ibland? Använd texten i ditt svar.
7. Varför tror du att Astrid ibland grät på sitt arbete?

Facit

1. **b)** Hon hade skadat foten. (*Hon halkade på isen och vrickade foten.*)
2. **a)** en födelsedagspresent till Karin.
3. **b)** Hon läste post mellan Sverige och utlandet.
4. 1. **Nej** – texten säger att Sverige inte var med i kriget. b) **Nej** – hon fick inte berätta om jobbet för någon. c) **Det står inte i texten** – Astrid skriver bara “kanske säger de ja, kanske nej”.
5. Exempel på svar: *Hon fick manuset om Pippi i en fin ask med en bild av Pippi på.*
6. Exempel på svar: *I Sverige hade de mat och fred, medan människor i andra länder hade det mycket svårt.*
7. Exempel på svar: *Breven berättade om hemska saker som hände i kriget.* (Godkänn rimliga svar.)

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Dagbokssidorna bygger på Astrid Lindgrens riktiga krigsdagböcker (17 anteckningsböcker), som gavs ut 2015 som *Krigsdagböcker 1939–1945*. Originalen skrevs förstås på sin tids språk; här är svenskan modern och enkel. Texten växlar mellan presens, preteritum och perfekt så som dagböcker gör (*ligger, halkade, har skickat*) – bra för att öva skillnaden mellan tempusen. Låt gärna eleverna skriva en egen dagbokssida i preteritum om en dag de minns.

Diskussionsfrågor

- Astrid skrev dagbok i nästan sex år. Varför tror du att människor skriver dagbok?
- Astrid fick inte berätta om sitt jobb för någon. Hur känns det att ha en hemlighet?
- Mat och kaffe var ransonerade. Har du varit med om att något viktigt tagit slut eller blivit dyrt? Berätta.
- **Skriv (4 meningar):** Skriv en kort dagbokssida om en dag du minns. Vad hände? Vad kände du?

Källor och faktagranskning

- Astrid Lindgrens officiella webbplats: astridlindgren.com (om hennes liv, Pippi och opinionsarbetet)
- Nationalencyklopedin (ne.se): Astrid Lindgren
- Wikipedia: Astrid Lindgren; Pippi Långstrump (roman); Pomperipossa i Monismanien

Faktagranskad mot ovanstående källor i juni 2026. Lasse föddes i Köpenhamn 1926. Pippi refuserades av Bonniers 1944 och vann sedan förstapris hos Rabén & Sjögren 1945. Pomperipossa (1976) gällde en marginalskatt på 102 %.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.